

drugiego zagadnienia, Prelegent zauważył, że św. Augustyn ludzką „ars” określa jako „zdolność do wydawania samodzielnego sądu”; która ma źródło w nieśmiertelności duszy ludzkiej; stąd pogląd, że „ars humana” została stworzona przez Boga i jako taka stanowi część stworzenia. Na koniec ks. Eckman przedstawił augustyńskie rozumienie „sztuki Boga”, która, jego zdaniem, została utożsamiona z jednością Słowa-Logosu (wg J 1, 1): ta jedność, którą (cyt. za Prelegentem) „umysł podziwia i której sam jest obrazem, znaleźć można tylko w Bogu i dlatego Bóg jest największym artystą dającym natchnienie wszystkim sztukom”. Swój wykład Prelegent zakończył stwierdzeniem, że dla Augustyna: „Arcydzieła człowieka, są na tyle piękne, na ile odbijają piękno człowieka”. Dyskusję po referacie rozpoczęto od pytania: jakie miejsce zajmowałaby sztuka w znaczeniu greckiej τέχνη w przedstawionej tutaj koncepcji? Prelegent odpowiedział, iż św. Augustyn wyraźnie rozróżnia sztukę „umysłową” i sztukę „techniczną”. W kolejnym pytaniu poproszono, by Prelegent swoimi słowami przedstawił, co Augustyn rozumiał przez sztukę? Ks. Eckmann odpowiedział, iż sam Augustyn zadawał sobie pytanie „co to jest sztuka?”, ale nie dał jej definicji w ścisłym sensie. Można powiedzieć – kontynuował Prelegent – iż ma on na myśli piękno stworzone i piękno odtworzone. Z kolei dr M. Dylewska (Lublin) zapytała: na ile św. Augustyn w swoich poglądach na sztukę był myślicielem antyku, a na ile chrześcijańskim? Ks. Eckmann stwierdził, iż akceptował koncepcje starożytne (zwłaszcza warrońsko-neopitagorejsko-platońską), uzupełniając je treściami chrześcijańskimi. Nawiązując do tej odpowiedzi, dr E. Kolbus (UP) zapytała z kolei: dlaczego zatem oburzał się na posąg Wenus? Ks. Eckmann odpowiedział, iż uczynił tak dlatego, iż sądził, że za tym dziełem „stały demony”. Ks. S. Longosz dodał zaś, że Augustyn nie mógł chwalić posagu, gdyż obawiał się zarzutu idolatrii. Dyskusję zakończyło pytanie postawione przez dr E. Woźniak-Mazurkiewicz (UMCS): czy w spojrzeniu Augustyna na sztukę jest miejsce na natchnienie? A. Zmorzanka (KUL) zwróciła uwagę, że raczej nie, dodała ponadto, że natchnienie jest pojęciem późniejszym. Na koniec wystąpił ks. prof. S. Longosz, który tradycyjnie już podziękował obecnym za uczestnictwo w posiedzeniach i poprosił zebranych, by zgłaszali tematy prelekcji na rok akademicki 2011/2012.

Anna Z. Zmorzanka – Lublin, KUL

13. KATECHUMENAT I INICJACJA CHRZEŚCIJAŃSKA W KOŚCIELE STAROŻYTNYM (Sekcja Patrystyczna: Siedlce, 20-22 IX 2010)

Tradycyjne coroczne spotkanie patrologów zrzeszonych w Sekcji Patrystycznej przy Komisji Nauki Wiary Episkopatu Polski miało tym razem miejsce w dniach 20-22 IX 2010 r. w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Siedleckiej, którego prorektorem był jeden z członków Sekcji – ks. dr Jerzy Duda. Tematem trzydniowych obrad był katechumenat oraz inicjacja chrześcijańska w Kościele starożytnym.

Spotkanie rozpoczęło się poranną celebracją Mszy św., której przewodniczył i homilię wygłosił ordynariusz siedlecki ks. bp prof. dr hab. Zbigniew Kiernikowski. Tradycyjnie też modlitwę wiernych podczas liturgii przygotował i odmówił ks. prof. Stanisław Longosz, który wymienił w niej między innymi zmarłych polskich członków Sekcji Patrystycznej i badaczy antyku chrześcijańskiego, a wśród nich zamordowanego trzy miesiące wcześniej w Turcji włoskiego patrologa biskupa Luigi Padovese. Po Mszy

św. i śniadaniu przybyli patrologowie zasiedli do sesji przedpołudniowej. Wszystkich uczestników powitał po raz kolejny prezes Sekcji Patrystycznej – ks. dr hab. Mariusz Szram, który przekazał prowadzenie sesji ks. prof. dr. hab. Antoniemu Żurkowi z Tarnowa. Na początku obrad głos zabrał raz jeszcze ks. bp Zbigniew Kiernikowski, który stwierdził, iż często popełniamy błąd, zakładając, że nasze społeczeństwo jest wierzące. Brakuje nam odwagi, by sięgnąć po sprawdzone narzędzie, jakim jest katechumenat i odpowiedzialnie potraktować inicjację chrześcijańską. Samo przyjęcie chrztu i religia w szkole nie wystarczą, by doprowadzić człowieka do dojrzałej wiary. Współczesnego człowieka trzeba wprowadzić w tajemnicę Jezusa Chrystusa, by oparł swoje życie na Ewangelii i wzrastał we wspólnocie Kościoła, a tego zadania nie da się zrealizować bez inicjacji chrześcijańskiej. Dlatego też warto, jego zdaniem, w parafiach tworzyć jakąś formę katechumenatu, która doprowadzi do wspólnoty życia z Chrystusem i drugim człowiekiem, by nasza religijność miała charakter chrześcijański, a nie bałwochwalczy. I właśnie patrologia tworzy ważne ogniwo między Biblią a życiem. Biskup siedlecki podziękował, że polscy patrologowie podejmują tak ważny temat, jak inicjacja chrześcijańska, oraz zachęcił i życzył, by podjęta problematyka obrad okazała się owocna i ożywiła duszpasterstwo.

Następnie przystąpiono do wysłuchania zaplanowanych referatów. Jako pierwszy głos zabrał o. prof. dr hab. Henryk Pietras SJ (Kraków, Ignatianum), który przedstawił zagadnienie *Chrzest jako sakrament kapłaństwa*, a następnie o. dr Rafał Zarzeczny SJ (Rzym), który omówił *Przygotowanie do wiary i przygotowanie do chrztu w literaturze pseudoklementyńskiej*. Jako trzeci w czasie tej sesji głos miał zabrać ks. prof. Enrico dal Covolo (Rzym), który jednak nie mógł przybyć na spotkanie Sekcji z powodu nominacji na Rektora Papieskiego Uniwersytetu Laterańskiego i wyniesienia do godności biskupiej; z tej też racji uczestnicy spotkania przesłali na jego ręce serdeczne gratulacje i pozdrowienia. W zastępstwie biskupa E. dal Covolo, jego referat pt. *Il battesimo – sacramento dell'iniziazione cristiana nella Secunda Clementis* odczytał o. dr M. Pancerz. Po tych trzech referatach odbyła się dyskusja, w której głos zabrali o. H. Pietras, ks. dr hab. Waldemar Turek (Rzym), ks. dr Arkadiusz Nocoń (Rzym), prof. dr hab. Bożena Wronikowska (Lublin), ks. bp Zbigniew Kiernikowski, ks. dr hab. Antoni Żurek i ks. dr Mirosław Mejzner (Warszawa).

Po przerwie wysłuchano kolejnych trzech referatów: jako pierwszy wystąpił ks. dr Arkadiusz Nocoń z referatem *Wymagania i zalecenia względem kandydatów do chrztu w „Katechezach przedchrzcielnych” Nicetasa z Remezjany*. Następnie temat: *Szafarz chrztu świętego w „De baptismo” Tertuliana* przedłożył ks. dr hab. Waldemar Turek (Rzym), a sesję zamknął ks. dr Krzysztof Tyburowski (Rzeszów) referatem *Katechumenat w „Tradycji Apostolskiej” Hipolita Rzymskiego*. W dyskusję po wysłuchanych referatach włączyli się: ks. dr Tomasz Kaczmarek (Włocławek), ks. prof. dr hab. Franciszek Drączkowski (Lublin), o. prof. H. Pietras, o. dr R. Zarzeczny oraz ks. dr hab. A. Żurek. Wczesne popołudnie pierwszego dnia obrad zostało wypełnione zwiedzaniem stolicy diecezji – Siedlec. Uczestnicy spotkania mieli możliwość zwiedzenia siedleckiej katedry, muzeum diecezjalnego z wyeksponowanym od niedawna jedynym dziełem El Greco w Polsce – *Ekstaza św. Franciszka* oraz siedziby „Katolickiego Radia Podlasie”.

W ramach sesji popołudniowej, prowadzonej przez ks. dr hab. Norberta Widoka (Opole), odbyła się tradycyjnie prezentacja prac doktorskich z zakresu antyku chrześcijańskiego. Swoje prace badawcze przedstawili: dr Marta Przyszychowska

(Warszawa) – *Nauka o lasce w dziełach św. Grzegorza z Nyssy*; ks. dr Arkadiusz Jasiewicz (Przemyśl) – *Nauka ascetyczna w „Drabinie do nieba” Jana Klimaka*; ks. dr Przemysław M. Szewczyk (Łódź) – *Człowieczeństwo Logosu według Atanazego Wielkiego*; ks. dr Stanisław Masłyk (Przemyśl) – *Od bycia człowiekiem do „bycia Chrystusem”. Zarys antropologii teologicznej według „In Ioannis Evangelium Tractatus CXXIV” i „In epistolam Ioannis ad Parthos tractatus decem” św. Augustyna*; ks. dr Mariusz Terka (Częstochowa) – *Kościół i jego miejsce w świecie „Enarrationes in Psalmos” św. Augustyna*. Ten dzień obrad polskich patrologów zakończył się zgodnie ze zwyczajem wieczornym spotkaniem, podczas którego uczestnicy podzielili się informacjami o swoich badaniach, nowościach i zamierzeniach wydawniczych oraz o organizowanych sympozjach i konferencjach.

W drugim dniu obrad, rozpoczętym Mszą św., podczas której homilię wygłosił o. prof. Henryk Pietras, członkowie Sekcji Patrystycznej kontynuowali rozważania dotyczące katechumenatu i inicjacji chrześcijańskiej. Jako pierwszy w czasie sesji przedpołudniowej, której przewodniczył ks. prof. dr hab. Franciszek Drączkowski (Lublin), głos zabrał ks. dr Marcin Wysocki (Lublin), który przedstawił referat: *Katechumenat i chrzest w Afryce północnej w II/III wieku*. Drugim mówcą był o. dr hab. Dariusz Kasprzak OFMCap (Kraków), który omówił *Obrzędy przejścia podczas inicjacji monastycznej w starożytnych regulach zakonnych*, zaś *Chrzest w świetle pism św. Hilarego z Poitiers* przedstawił ks. dr hab. Tadeusz Kołosowski (Warszawa). Po wysłuchanych referatach odbyła się dyskusja w której głos zabrali ks. A. Żurek, o. R. Zarzeczny, ks. M. Mejzner, o. H. Pietras, o. S. Łucarz, o. Sz. Hiżycki oraz ks. J. Żelazny. W drugiej części sesji referat na temat: *Katechumenat według Augustyna: próba wiary czy charakteru?* wygłosił ks. dr hab. Antoni Żurek, a ks. dr hab. Jan W. Żelazny ukazał *Inicjację chrześcijańską w teologii syryjskiej*. Również po tych dwóch przedstawieniach odbyła się ożywiona dyskusja, w którą włączyli się: o. H. Pietras, ks. S. Longosz, ks. N. Widok, ks. A. Żurek, ks. J. Żelazny, o. S. Łucarz.

Ostatnie słowa podczas tego dorocznego sympozjum należały do przewodniczącego Sekcji – ks. prof. Mariusza Szrama, który podziękował za gościnę seminarium siedleckiemu i jego moderatorom z organizatorem spotkania ks. J. Dudą na czele, prelegentom za wystąpienia, a wszystkim obecnym za przybycie. Jednocześnie zaprosił polskich patrologów na kolejne spotkanie Sekcji Patrystycznej przy Komisji Nauki Wiary Episkopatu Polski, które odbędzie się w Starym Sączu, we wrześniu 2011 r., a z racji 1600. rocznicy debaty św. Augustyna z donatystami poświęcone będzie zagadnieniu: *Ortodoksja, herezja i schizma w Kościele starożytnym*.

Ostatnim wreszcie punktem pobytu był autokarowy objazd najważniejszych i najciekawszych miejsc ziemi podlaskiej, w czasie którego zwiedzono Pratulini – miejsce męczeństwa błogosławionych Unitów Podlaskich, Kodeń z sanktuarium M.B. Kodeńskiej i parkiem Sapiehów, Janów Podlaski ze znaną stadniną koni oraz Kostomłoty z jedyną w Polsce parafią neounicką, gdzie podróżnicy zostali podjęci sutą tradycyjną kolacją.

Zwyczajowo też podczas spotkania Sekcji Patrystycznej zaprezentowały swą ofertę wydawnictwa publikujące prace z zakresu antyku chrześcijańskiego. Tym razem było to Wydawnictwo WAM, Wydawnictwo Benedyktynów w Tyńcu, Wydawnictwo UAM i Księgarnia św. Jacka.

ks. Marcin Wysocki, Lublin, KUL